

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/nauka-i-edukacja/badania-historyczne/konferencje/41751,Konferencja-naukowa-Praca-przymusowa-podczas-II-wojny-swiatowej-jej-pamiec-i-kon.html>
02.03.2026, 15:53

Strona znajduje się w archiwum.

Konferencja naukowa „Praca przymusowa podczas II wojny światowej, jej pamięć i konsekwencje” – Szczecin, 8–9 maja 2018

Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Szczecinie, Wydział Humanistyczny wraz z Instytutem Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Szczecińskiego zapraszają na polsko-niemiecką konferencję naukową „Praca przymusowa podczas II wojny światowej, jej pamięć i konsekwencje”.

08.05.2018

PRACA PRZYMUSOWA
POD CZAS
II WOJNY ŚWIA
TOWEJ, JEJ
PAMIĘĆ I KONS
EKWENCJE

ZAPROSZENIE

[DEUTSCH](#)

Praca przymusowa podczas II wojny światowej, jej pamięć i

konsekwencje

Szczecin, 8-9 maja 2018 r.

W latach 1939-1945 blisko 20 milionów ludzi z niemal wszystkich krajów Europy pracowało przymusowo na rzecz różnych sektorów gospodarki i życia społecznego Niemiec. Zjawisko to miało miejsce zarówno na terytorium III Rzeszy, jak i na obszarach okupowanych oraz kontrolowanych przez reżim Hitlera. Robotnicy przymusowi mieli nie tylko wielki wpływ na gospodarkę państwa niemieckiego, ale i materialną pomyślność milionów jego obywateli niemal do końca II wojny światowej. Praca przymusowa była zbrodnią, która dokonywała się na oczach wszystkich Niemców i była na porządku dziennym w każdym regionie, w każdym mieście oraz w każdej wsi. Fenomen masowej pracy przymusowej dla III Rzeszy ma wiele wymiarów, poczynając od wspomagania wysiłku wojennego Niemiec poprzez wykorzystanie robotników przymusowych w przemyśle i rolnictwie, przez niezwykle rozwiniętą logistykę zapewniającą tak wielkim masom ludzi pracę i utrzymywanie ich w ryzach dyscypliny i strachu, przez organizację terroru i wyniszczenia aż po ludzkie wymiary tego zjawiska w skali masowej, grupowej, rodzinnej oraz indywidualnej.

Na naszą inicjatywę zorganizowania w Szczecinie międzynarodowego, polsko-niemieckiego spotkania na temat pracy przymusowej złożyło się kilka przyczyn, mających swoje źródło w powinności naukowej i etyczno-moralnej generacji cieszących się łaską późnego urodzenia wobec tych, którzy jej nie dostąpili. Po pierwsze, chcemy opowiedzieć o postawie polskiego i niemieckiego świata naukowego wobec zjawiska pracy przymusowej w latach 1939-1945, w tym o aktualnym stanie badań oraz zasobach w poszczególnych centralnych i regionalnych archiwach oraz instytucjach gromadzących materiał źródłowy na ten temat. Przypuszczamy ponadto, że znaczna część badaczy z obu stron Odry nie zna się osobiście, stąd też wyrażamy nadzieję, że spotkanie to może dostarczyć zachęt na polu najważniejszym, czyli autentycznym zainteresowaniu krajem i historią sąsiada, jego chwalebными i wstydliwymi kartami historii, jego traumami, wynikającymi z konsekwencji, jakie przyniosło zjawisko pracy przymusowej. Po wtóre, na tle zmieniających się po II wojnie światowej wektorów narracji i perspektyw pamięci historycznej dotyczących tego problemu, pragniemy za pośrednictwem tej konferencji stać się orędownikami i kustoszami pamięci o robotnikach przymusowych III Rzeszy, których polscy przedstawiciele nie posiadają miejsca w przestrzeni symbolicznej i sakralnej świąt państwowych czy kościelnych, dnia opłakiwania swoich traum i „utraconej młodości”. Kolejną przyczyną legitymizującą naszą inicjatywę jest próba ocalenia od zapomnienia świadectw odchodzącej na naszych oczach generacji byłych robotników przymusowych, ukazanie ich tragizmu i heroizmu na przykładzie losów konkretnych osób – mężczyzn, kobiet i dzieci – którzy stali się ofiarami tego dwudziestowiecznego niewolnictwa oraz nienawiści, mającej swoje korzenie nie tylko w ideologii nazistowskiej. Interesującym nas segmentem rozważań będzie ponadto analiza problematyki odszkodowań, czyli finansowego zadośćuczynienia dla byłych robotników przymusowych z całej Europy, w tym zwłaszcza z Polski, w ujęciu historycznym, porównawczym oraz instytucjonalnym, które to zagadnienie rzadko podejmowane jest w na niwie naukowo-badawczej. Dyskutować też będziemy o formach edukacji historycznej, w tym o różnorodnych polskich i niemieckich projektach szkolnych oraz muzealnych podejmowanych w tej materii. Wreszcie ostatnim motywem konferencji będzie historia pracy przymusowej i sezonowej w Niemczech (w tym dzieje polskiego wychodźstwa zarobkowego w tym kraju), sięgająca swą genezą przełomu XIX i XX wieku oraz lat I wojny światowej, kiedy kształtowały się określone mechanizmy wykorzystywania i dyskryminacji obcej siły roboczej w rolnictwie oraz przemyśle zbrojeniowym, które zostaną później skutecznie wykorzystane przez reżim nazistowski podczas kolejnej wojny.

Przewidujemy wydanie drukiem dwujęzycznego (jęz. polski i niemiecki) recenzowanego tomu studiów. Prelegentów prosimy o dostarczenie referatów terminie do 3 września 2018 r. Teksty powinny być dostosowane do instrukcji wydawniczej IPN.

Komitety Organizacyjny:

Prof. zw. dr hab. Włodzimierz Stępiński (Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Szczecińskiego)

Prof. zw. dr hab. Wojciech Skóra (Akademia Pomorska w Słupsku)

Dr Paweł Skubisz (Dyrektor Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Szczecinie)

Mgr Jolanta Aniszewska (Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Stargardzie)

Dr Tomasz Ślepowroński (Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Szczecińskiego)

Sekretarz konferencji:

Dr Wojciech Wichert (Instytut Pamięci Narodowej, oddział w Szczecinie) wojciech.wichert@ipn.gov.pl, tel. (+48) 91 31 29 417

Konferencja będzie toczyć się w językach polskim i niemieckim. Program konferencji do pobrania w załącznikach.

Pliki do pobrania

[Program konferencji „Praca przymusowa podczas II wojny światowej. jej pamięć i konsekwencje” \(pdf, 244.69 KB\)](#)

[Programm Zwangsarbeit während des Zweiten Weltkriegs – Auswirkungen und Erinnerung” \(pdf, 384.91 KB\)](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Szczecin